

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационния труд на Ива Йосифова Венкова, докторант на свободна подготовка в Катедра „Нова и съвременна история”, Исторически факултет и Институт за докторантски и постдокторантски изследвания „Диалог Европа“ на СУ „Св.Кл.Охридски” на тема:

ОСНОВНИ АСПЕКТИ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ И ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ „ЯПОНИЯ-ЕО/ЕС” (1990-2006)

от д-р Надя Бояджиева, доцент по Международно право и международни отношения

В дисертационния труд на актуална и дори предизвикателна тема: „Основни аспекти на икономическите и политическите отношения „Япония-ЕО/ЕС” (1990-2006), докторантката Ива Венкова се придържа към „традиционната“ структура на изложението, а именно: увод, три глави, заключение и приложения /в обем на 513 стандартни машинописни страници/, списък на използваните извори и научна литература. Възприетата структура е съразмерна, като всяка глава е разделена на параграфи, или както авторката ги нарича части, оформящи различни проблемни кръгове. Тази структура отразява многоаспектността и сложността на избраната тема и допринася за общото впечатление на стройност и прегледност на работата.

Изложението прави отлично впечатление със своя ясен и премерен академичен израз. Несъмнено, достойнство на труда е овладяното умение на Ива Венкова да използва широк спектър от изследователски методи и подходи към избраната тема. Умението ѝ да вплита различни подходи намираме още в първата глава на дисертационния труд, то присъства и сетне в изложението, като по-важни и най-често използвани са следните: анализ и синтез, историческа интерпретация и др.

Впечатлява и богатата гама на използваните изворови материали, включващи най-вече документи на институциите на ЕС, на отделните държави-членки и на японски институции /главно на японския кабинет, на японския парламент /Диета/ и на отделни министерства, както и на задгранични мисии /, документи и материали по темата в международни организации и международни неправителствени организации, както и материали в периодичния печат.

Първата глава, озаглавена, „Специалните отношения “Япония-ЕО/ЕС” след края на Студената война”, има по-скоро уводен характер в първата си част, където е представен историографски преглед на съществуващата литература по темата. В отделните части на главата са открити особеностите на отношенията ЕС-Япония и правилно се акцентира върху техния асиметричен характер. Картината, пресъздаваща наследството в икономическия диалог от 80-те години години на ХХ век, е последвана от

анализ на икономическите отношения между Япония, ЕС и САЩ, като вниманието е поставено върху особено интересните взаимодействия и влияние на японо-американските икономически отношения върху японо-европейските отношения; очертани са политическите аспекти на диалога, областите на взаимен интерес и нарастващия интерес на Япония за включване в европейските регионални организации и институции., като особено място е отделено на икономическите аспекти на японската помощ за страните от Централна и Източна Европа, Русия и държавите от бившето съветско пространство; отражението на процесите в бивша Югославия върху политиката на Япония към региона; японо-европейските отношения на фона на кризата в Корейския полуостров. Направен е верният извод, че през първото десетилетие след края на Студената война превесът остава на страната на икономическите аспекти на диалога ЕС-Япония, докато политическият диалог остава в сянка.

Хронологическата рамка на втората глава *„Нови аспекти в диалога и сътрудничеството “Япония-ЕС” през втората половина на 90-те години на XX век”*, включва средата на десетилетието и приключва в края на XX век с акцент върху основните проблеми, по-важните тенденции и концепции в японо-европейските политически и икономическите връзки. Отделни части са посветени съответно на икономически аспекти на диалога Япония-ЕС”, и на политическите аспекти на диалога Япония-ЕС.

Третата глава е посветена на взаимодействията между Япония и ЕС в началото на XXI-то столетие, които се развиват на фона на настъпилите промени в международната среда /преди всичко влизането в сила на Договора от Ница, последвалото амбициозно разширяване на ЕС и новите измерения на външнополитическия курс на японското правителство, целящо утвърждаване на ролята на Япония като важен субект на международните отношения/. Без да навлизам в задълбочено представяне на отделните елементи в третата глава на изследването, ще посоча, че отново акцент се поставя върху проблемите на икономическото сътрудничество, което е илюстрирано от стратегията на ЕС в Азия и по-важните въпроси в икономическите отношения между Япония и ЕС, последвано от анализ на новите аспекти на японо-европейския политически диалог, по-скоро на принципното обновяване на сътрудничеството, намерило израз в инициативата за „партньорство на хилядолетието“, което изкрystalизира в японо–европейски Съвместен план за действие от 2001 г.

Следва да отбележа, че в третата глава докторантката включва и аспекти на сътрудничеството в области на „международния мир, глобалните въпроси и регионалните кризи“, като откроява ролята и диалогът на Япония и ЕС в сфери на сигурността, както и сътрудничеството между Япония и ЕС по повод иракската война и ядрената криза с Иран. Отделно внимание е посветено на динамичната среда и регионалните проблеми в Източна Азия, Китай и японо-европейските отношения.

Научните приноси на този богат и като тематичен обхват, и като хронологически отрязък, дисертационен труд са безспорни, като най-важните са свързани с опита - успешно реализиран, да се представи цялостна картина на двустранните взаимоотношения в икономически и политически аспект между Япония и ЕО/ЕС в изключително динамична и несигурна международна среда, настъпила с края на ерата на двуполусното противопоставяне; да се систематизират основни модели, концепции, стратегии, свързани с изграждането и развитието на отношенията между два важни международни актьора ЕС и Япония; принос е и представянето на тези отношения в контекста на взаимоотношенията с трети важен субект - САЩ, както и проекцията на най-тежките проблеми в международната среда на сигурност върху диалога Япония и ЕС.

Гореизброените са само част от приносите на дисертационното изследване, които, заедно с избора на актуалната тема, съчетан с професионално и дори педантично в добрия смисъл на определението, издържана научна разработка, отговаряща напълно на академичните традиции и научни изисквания, са в „ядрото“ на успеха на дисертационния труд на Ива Венкова.

Препоръката ми има по-скоро пожелателен характер към бъдеща публикация на дисертационния труд – в стремежа си да обхване в пълнота и дори да „изчерпи“ темата, оставам с впечатлението, че докторантката понякога „излиза“ извън параметрите на така формулираната тема, особено когато включва и други аспекти на диалога, освен икономическите и политическите – например аспекти на диалога в областта на сигурността между Япония и ЕС в различни географски региони, което според мен би могло да бъде обект на изследване на самостоятелно монографично изследване.

Като имаме предвид, че „стълбовете“ на отношенията между ЕО/ЕС и Япония се базират на политическа декларация от 1991 г., възниква въпрос, свързан с така поставената хронологическа рамка на изследването 1990-2006 г., този въпрос по-скоро цели „осветляване“ на съображенията, които е имала докторантката при поставянето на този именно хронологически отрязък в центъра на вниманието на работата си?

В заключение, сериозните и задълбочени анализи от сферата на политическите и икономическите взаимоотношения между Япония и ЕС показват отлична теоретична подготовка в областта на историята и теорията на международните отношения, теорията на външната политика и дипломатия, както и траен професионален интерес и натрупани знания в областта на избраната сложна тема.

Дисертационният труд на Ива Венкова отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Като вземам под внимание гореизложеното, давам своята **положителна** оценка на дисертационния труд и предлагам на почитаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен “доктор” на Ива Йосифова Венкова.

Гр. София, 28 януари 2013 г.

Надя Бояджиева